

LUNDS
UNIVERSITET

Sociologiska institutionen

Lokal Aktivism och Gränser

– om politiskt identitetsskapande i en stadsdel

Författare: Karin Krifors

Uppsats Soc344, 41-60 p

Höstterminen 2006

Handledare: Diana Mulinari

Abstract

Författare: Karin Krifors

Titel: Lokal Aktivism och Gränser – om politiskt identitetsskapande i en stadsdel

Uppsats Soc 344, 41-60 p

Handledare: Diana Mulinari

Sociologiska Institutionen, Hötsterminen 2006

Denna uppsats har ambitionen att utforska politisk identitet på Møllevången, ett område i Malmös innerstad, och syftet är att studera hur plats och politisk identitet kan kopplas. Mot bakgrund av diskussioner kring möjligheter till social förändring i ett samhälle där modernitetens sammanhang ifrågasätts, behandlas det lokala som en potentiellt betydelsefull faktor i skapandet av en politisk identitet och för hur världen uppfattas. Frågeställningen lyder: Hur kan vi förstå förhållandet mellan plats och politisk identitet på Møllevången?

Uppsatsen utgår från en kritisk teoretisk dialog mellan sociala rörelse-teorier och teorier som behandlar sociala relationer och identitetsskapande. Här diskuteras hur kollektivt identitetsskapande kan uppfattas som centralt för analysen av politisk praktik, men även hur identitetsskapandet påverkas av sociala relationer och maktförhållanden.

Analysen grundar sig på kvalitativa intervjuer och deltagande observationer gjorda på Møllevången, och bygger på fyra informanternas upplevelser av politiskt engagemang i stadsdelen. Det empiriska materialet illustrerar delvis den inledande teoretiska diskussionen, men det visar även på hur informanternas erfarenheter från den specifika platsen påverkar hur politiska identiteter skapas och uppfattas. I analysen konstateras att Møllevången representerar olika saker för informanterna, beroende på deras individuella politiska identiteter och kopplingar till politiska sammanhang och rörelser. Samtidigt blir det även tydligt att Møllevången kan uppfattas som ett community. Närheten och interaktionen mellan politiskt engagerade personer skapar en rörelsekultur där det finns gemensamma referenser och ambitioner att skapa möjligheter för att ifrågasätta exkluderande gränser i samhället. Informanternas reflexivitet och vilja att skapa ett ”öppet samhälle” diskuteras genomgående i analysen. Det framgår också hur de lokala aktivisternas politiska ideal faktiskt skiljer sig från varandra, samt hur de genom sina politiska praktiker skapar nya gränser som verkar både inkluderande och exkluderande, både när det gäller identiteter och uppdelningar i rummet.

Nyckelord: Politisk Identitet, Sociala Rörelser, Sociala Relationer, Plats, Møllevången

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte, Frågeställning och Avgränsningar.....	2
1.2	Disposition.....	3
2	Teoretiska utgångspunkter	4
2.1	Sociala rörelser och kollektiv identitet	4
2.2	Olika politiska identiteter	8
2.3	Möllevången.....	10
3	Metodologiska reflektioner	12
4	Analys	14
4.1	Informanternas bakgrund	14
4.2	Lokalt engagemang och Möllevången.....	16
4.2.1	Vad platsen representerar	18
4.3	Kollektiv identitet på Möllevången	20
4.3.1	Det offentliga rummet.....	22
4.4	Skillnader, Motsättningar och Ambivalens.....	24
5	Avslutande diskussion	28
6	Referenser	31

1 Inledning

Sociala rörelser och deras roll i historien har länge intresserat mig. Samhällets förändring är centralt inom sociologisk forskning och de sociala rörelserna utgör möjliga aktörer som kan utmana eller bekräfta olika tolkningar av verkligheten och historieskrivningen. Här ryms de mest grundläggande sociologiska frågeställningarna kring individ, kollektiv och samhälle, men även kring framtidens möjligheter och begränsningar.

I diskussionen kring möjligheterna till social förändring blir moderniteten och dess eventuella efterföljare, post- eller sen-modernitet, ett centralt tema, eftersom det bestämmer hur man inom samhällsvetenskapen uppfattar världen och våra möjligheter att se, förstå och påverka. När vissa forskare och intellektuella menar att verkligheten idag inte kan förklaras genom grand narratives, att den är utan bas, utan grund, att kultur och ekonomi flyter in i varandra och att hela den globala världen är flyktig, framstår gemensamma ansträngningar mot social förändring som i det närmaste omöjligt. Tiden och rummet är aspekter som ofta debatteras i detta sammanhang, d.v.s. betydelsen av att förstå det specifika och/eller det generella, historiska och globala. Mot bakgrund av detta har jag valt att undersöka hur människor uppfattar sin egen roll i social förändring inom ramen för en specifik plats, en plats de har som en gemensam referens, en specifik omgivning. Denna plats kom att bli Möllevången, ett av elva delområden som tillhör Södra Innerstaden i Malmö.

Möllevångens betydelse för hur människor uppfattar sig själva i förhållande till samhället och social förändring kräver att en förståelse för platsen utgår från dessa människors upplevelser. Jag vill ändå ge läsaren en möjlighet att orientera sig. Malmö Stad och Malmös Kommunala Bostadsbolag använder liknande beskrivningar av området på sina hemsidor. Där betonas att det bor många personer mellan 20-30 år på Möllevången och att det finns ett stort utbud av kultur och nöjen. Kvarteren och gatorna i närheten av Möllevångstorget beskrivs som lugna, medan torget beskrivs som färgstarkt. (Malmö Stads Hemsida, 2006-10-31, MKBs Hemsida, 2006-12-10.)

Möllevången, även kallat Möllan, är också ett område med en historia, en specifik karaktär; ett område som många har något att säga om. En sökning på ”Möllevången” i Malmö Stadsbiblioteks katalog resulterar i en mängd träffar. Författare har skrivit allt ifrån litterära skildringar av stadsdelen genom historien till etnologiska, sociologiska eller geografiska vetenskapliga skrifter om den sociala strukturen eller urban förändring. Många av dessa skildrar

området som en gammal arbetarstadsdel. Det har varit min egen upplevelse under mina år som bosatt i Malmö att Möllevången är en av de platser där människor bor i en övertygelse om att deras område är speciellt, kanske unikt, och att de är i sitt område på ett medvetet sätt. I Niklas Qvarnströms bok "Memento Malmö" berättas det många historier från Möllevången. Platser, statyer, skyltar; allt får en innebörd. I denna bok tycker jag mig se tecken på att det existerar ett helt symbolspråk som människor som bor eller rör sig på Möllevången lägger ett värde i att förstå. Stefan Bergsmark berättar i en bok med fina illustrationer, "Rapporter från ställen jag brukar hänga på", om politisk aktivism som till stor del äger rum på Möllevången. Detta är en av de aspekter som gör området intressant att studera som en faktor för skapandet av en politisk identitet.

1.1 Syfte, Frågeställning och Avgränsningar

Syftet med uppsatsen är att utforska kopplingen mellan politisk identitet och plats. De teoretiska utgångspunkterna för denna studie finns i en kritisk dialog mellan sociala rörelse-teorier samt teorier kring sociala relationer och identitetsskapande. De teoretiska avgränsningarna utgörs till största delen av de frågor som jag anser aktualiseras i denna diskussion. Den politiska identiteten bör därför inte förstås som enskilda aktivisters självbild, utan snarare som *ett sätt att leva*, genom att identitetsskapande processer fokuseras. Möllevången behandlas i detta sammanhang som en plats som både påverkar och påverkas av konstruktionen av politiska identiteter.

Analysen utgår från ambitionen att genom kvalitativ metod nå en *förståelse* för skapandet av politisk identitet på Möllevången. Empiriskt utgår jag ifrån den politiska aktivism som äger rum inom ramen för en specifik plats, och studerar detta genom djupintervjuer och deltagande observationer. Syftet är inte att genom det empiriska materialet framställa tydliga samband utan snarare att finna utgångspunkter för diskussioner kring politisk identitet på Möllevången.

Den grundläggande frågeställningen kan formuleras på följande sätt:

Hur kan vi förstå förhållandet mellan plats och politisk identitet på Möllevången?

1.2 Disposition

Uppsatsen inleds med en teoretisk diskussion kring hur vi kan förstå skapandet av politiska identiteter i förhållande till kollektiva och individuella identiteter, samt i förhållande till sociala relationer i samhället. Denna diskussion får ett relativt stort utrymme i uppsatsen eftersom den placerar politisk identitet i ett sammanhang som gör den intressant för fortsatta analyser. Därefter diskuterar jag hur vi kan förstå Møllevången som *plats* inom samhällsvetenskapen.

Efter en redogörelse för metodologiska reflektioner och en beskrivning av hur studien har utförts behandlar jag det empiriska materialet i analysen. Det empiriska materialet syftar dels till att illustrera den inledande teoretiska diskussionen, men bör även berika denna diskussion genom att skapa en förståelse för specifika faktorer som kan påverka skapandet av politisk identitet på en specifik plats. Slutligen förs en diskussion som syftar till att sätta in resultaten från analysen i ett bredare sammanhang där det lämnas utrymme för vidare reflektioner kring förhållandet mellan plats och politisk identitet.

2 Teoretiska utgångspunkter

2.1 Sociala rörelser och kollektiv identitet

Jag har valt att utgå ifrån teorier kring sociala rörelser och social förändring trots att de personer jag har intervjuat under arbetets gång inte ingår i *en social rörelse*. Sociala rörelser bör förstås som rörelser där det finns en gemensam formulering av en utopisk diskurs med universalistiska och totaliserande anspråk om hur världen bör förändras. De kollektiva handlingarna som detta ger upphov till bör således utmana en rådande samhällsordning. (Eyerman & Jamison, 1991:20.) Den svenska kultursociologen och rörelseforskaren Håkan Thörn argumenterar dock för att sociala rörelser även bör förstås som en *process*, vars resultat är kollektiva handlingar i riktning mot social förändring. Det är just en förståelse för denna process, som innefattar samhällsstrukturer, interaktion och identitet, som kan bidra till analysen av politisk identitet på Möllevången (1997a:110-114).

Den italienske sociologen Alberto Melucci hävdade på 1980-talet att skapandet av kollektiva identiteter inte enbart var en förutsättning för handling, utan även utgjorde *ett mål i sig* inom nya sociala rörelser, till skillnad från den gamla arbetarrörelsen där subjektet bestod av en arbetarrörelse med gemensamma intressen.¹ Som ett argument för detta pekar Melucci på reflexiviteten bland aktivisterna i nya sociala rörelser och att de ständigt ifrågasätter sin politiska identitet och livsstil. Det råder dock en debatt kring detta inom sociologisk forskning om sociala rörelser, där många menar att identitetsskapandet främst bör betraktas som en strategisk nödvändighet för kollektivt handlande (Gamson, Joshua, 2004:336f). Ett mer partikularistiskt förhållningssätt till sociala rörelser utmanar bilden av att det idag finns en helt ny typ av politisk aktivism. Den amerikanska sociologen Charles Tilly studerar främst förhållandet mellan sociala

¹ Till gamla sociala rörelser räknas främst arbetarrörelsen där subjektet definierades som arbetarklassen. Diskussioner kring subjektet inom nya sociala rörelser uppkom främst i samband med studentprotesterna 1968, där aktivisternas position i det kapitalistiska systemet inte kunde förklara deras politiska aktivism. (Jamison&Eyerman, 1991:20)

rörelser och de individer som blir medlemmar i dessa. Han menar att specifika historiska och kulturella kontexter alltid har varit av största betydelse, och påvisar därför kontinuitet snarare än diskontinuitet mellan arbetarrörelsen och dagens sociala rörelser (Eyerman&Jamison, 1991:25).

Många rörelseforskare betraktar kollektiva handlingar som främst strategiska (McCarthy&Mayer, 2004:169). Eftersom jag dock inte studerar sociala rörelsers inflytande i samhället finner jag Håkan Thörns syn på kollektiva handlingar användbar, utifrån hans beskrivning av kollektiv identitet, där han menar att: "kollektiv identitet kan förstås som den betydelseskapande och socialt integrerande dimensionen av allt gemensamt – eller kollektivt – handlande" (1997a:140). Han menar att skapandet av kollektiv identitet sker genom motsättningsfyllda interaktioner, där även den kollektiva politiska handlingen kan ingå, främst då den har en tydlig *symbolisk* karaktär. Det är genom att blottlägga motsättningar och ambivalenser, d.v.s. konflikter och definitioner som utgör "både och" eller "varken eller", snarare än enhetliga homogena identiteter, som vi kan förstå kollektiv identitet konstruktivistiskt och som ett resultat av både historiska processer och aktörernas situationsbestämda sociala identiteter (Thörn, 1997a:115,165). Jag menar att denna ansats är användbar och rymmer många aspekter som möjliggör en nyanserad analys av betydelsefulla faktorer. Vid analysen av kollektiv identitet bör man, enligt Thörn, förhålla sig till två dimensioner. Den ena dimensionen väljer han att kalla för livsvärlden, där den vardagliga interaktionen, intersubjektiviteten och praktiken bland individer skapar en kollektiv identitet. Den andra dimensionen, diskursen, har en relation till maktförhållanden och institutioner utanför livsvärlden. Diskurser bör förstås analytiskt som praktiker där språket är systematiserande och reflexivt och söker tolkningsföreträde i förhållande till andra diskurser.² Förhållandet mellan de två dimensionerna är dialektiskt då diskursen förankras i den kollektiva identitet som upplevs av individer i livsvärlden för att kunna utöva inflytande i densamma. (Thörn, 1997a:141ff.)

Jag vill här även problematisera den "livsvärld" Thörn talar om. Författare som exempelvis den feministiska sociologen Dorothy Smith betonar de levda erfarenheternas betydelse för hur individer tolkar världen, samt att maktförhållanden inte heller kan uteslutas i interaktionen mellan människor (Smith, 1990). Thörn betraktar interaktionen i livsvärlden som förståelseinriktad och driven av kommunikativ rationalitet, inte främst strategisk, då individer genom språket

² Begreppet diskurs förknippas kanske främst med Michel Foucault som i en poststrukturalistisk kontext analyserar maktutövning i form av kunskap. Diskurserna utgör den rådande ordningen som genom olika praktiker, som exempelvis särskiljande, hierarkisering och utestängning, bestämmer hur verkligheten tolkas. (Foucault, 1993) Diskursbegreppet har även utvecklats inom den marxistiska traditionen och i post-kolonial teori och har använts i teoretiserandet kring ideologins betydelse, i försök att koppla kunskap till materialitet och historia. (Callinicos, 2005:202ff, Hall, 1993)

kommunicerar på objektiva, subjektiva och normativa nivåer.³ Jag menar att en sådan ansats gör analysen av politisk identitet otydlig. I denna uppsats vill jag förhålla mig till att interaktion, mellan individer, grupper eller rörelser, kan betraktas som präglad av motståndet mot direkt upplevda maktförhållanden, vilket formar individers politiska identiteter. Studier av interaktion i politiska sammanhang bör därför utgå från ett teoretiserande av just dessa maktförhållanden.

Nya sociala rörelser förknippas ofta med livspolitik och parollen som främst har använts i den radikalfeministiska rörelsen, nämligen att ”det personliga/privata är politiskt” (Thörn, 2002:49). Utgår vi ifrån teorier kring maktförhållanden kan vi betrakta denna form av personliga politik, inte som ett sätt att individualisera politiken, utan som just ett motstånd mot ett förtryck som upplevs i livsvärlden. Enligt många feministiska forskare påverkar patriarkala maktförhållanden interaktionen mellan män och kvinnor och enligt många studier påverkar rasistiska diskurser i Sverige t.ex. enskilda tjänstemäns interaktion med invandrare inom den offentliga sektorn och näringslivet etc. (se bland annat Holmberg, 1995, Hertzberg, 2003.) Det finns många berättelser om hur dessa upplevelser i vardagen leder till ett medvetande och ett politiskt engagemang i form av motstånd. Jag menar därför att den analytiska åtskillnaden mellan olika former av interaktion inte är lämplig att använda i denna empiriska analys av skapandet av politiska identiteter, eftersom en analys av kommunikativ interaktion i livsvärlden inte bör *likställas* med att det existerar särskilda former av interaktion som är fria från maktförhållanden. Politisk identitet kan skapas just genom dessa maktförhållanden så som de upplevs i det privata livet.

För att kunna analysera materialet som jag utgår ifrån i denna uppsats är det centralt att förhålla sig till intervjupersonernas relation till ett flertal kollektiva identiteter och sociala rörelser, samt förstå dessas koppling till det politiska sammanhang där de existerar. Kollektiva identiteter är instabila och grundar sig i gränsdragningar och skapandet av kategorier som ”vi” och ”dem”.⁴ Men den kollektiva identiteten formas även av interna gränsdragningar där man över tid omförhandlar den egna identiteten (Thörn, 1997a:162). Håkan Thörn introducerar här

³ Detta resonemang är främst inspirerat av den tyske filosofen Jürgen Habermas och hans *Theorie des Kommunikativen Handelns* (1995). Habermas skiljer mellan system och livsvärld och detta påverkar hans sätt att se på rationalitet och kunskap. Till skillnad från den individualistiska målrationaliteten, som finns i de system som utvecklats under moderniteten, styrs människornas interaktioner i livsvärlden av kommunikativ rationalitet. (Eriksen & Weigård, 2000:54) Genom sitt resonemang argumenterar Habermas även i försvar för moderniteten och betraktar denna, inte som överspelad, utan som ett ofullbordat projekt (Kumar, 2005:18).

⁴ Betydelsen av kategorier och skapandet av ”vi” och ”dem” illustreras mycket väl av bland andra författaren Edward Said. I hans bok ”*Orientalism*” (1978) visas hur olika faktorer medverkar till att praktiker i ”västerlandet” skiljer Occidenten från Orienten. Genom dessa konstruktioner tillskrivs Orienten en mängd egenskaper som både är ett resultat av maktförhållanden och en strategi att upprätthålla dessa. Många feminister har även visat på den androcentriska skapandet av kvinnan som ”den Andre”. Ett välkänt exempel på hur detta kan visas genom att utmana myter och föreställningar kring Kvinnan är boken från 1900-talets mitt, ”*Det andra könet*”, av Simone de Beauvoir. (2003)

”rörelsekultur” som ett användbart begrepp för att empiriskt kunna analysera just de interaktionssammanhang som påverkar denna process. Rörelsekulturen har en diskursiv dimension, d.v.s. skapandet av identiteter och begrepp. Denna dimension, som utgör mitt fokus, bör kopplas till en analys av de institutioner samt mobiliserings- och organisationsformer som är närvarande och även en analys av den politiska dimensionen av livsformer och livsstilar (1997a:119ff, 2002:28-33).

Enligt Thörn utgör maktförhållanden, och den ständiga förändringen av dessa förhållanden, grunden till en förståelse för de motsättningar, konflikter och ambivalenser som finns i det kollektiva handlandet. Thörn förespråkar att konflikter inte enbart bör betraktas som grundade i objektiva intressemotsättningar. Istället bör även den språkliga diskursiva konstruktionen av identiteter förstås som en möjlig grund för uppkomsten av intressemotsättningar. Han menar att det finns både en politisk och en kulturell dimension av detta, d.v.s. syftet att förändra maktförhållanden samt en kamp om definitioner genom kollektiva handlingar. (1997a:111f.)

Detta sätt att betrakta maktförhållanden kan dock kritiseras från en rad utgångspunkter. Många marxistiska, feministiska och post-koloniala författare har påvisat systematiska förtryck (materiella, sexuella, kulturella) som genom historien kommit att utgöra en grund för hur samhället struktureras och därmed blivit konstituerande för alla sociala relationer. Denna ständiga *förändring* av maktförhållanden, som Thörn talar om, kan på dessa grunder ifrågasättas. Många författare menar istället att samma förtryckande strukturer tar sig olika uttryck i specifika kontexter, i tid och rum. Jag menar att implikationerna för min uppsats utgörs av att just ta hänsyn till olika *former* av konflikt, vilket påverkar motstånd och politisk identitet.

Att identitet fokuseras i analysen av politiska handlingar och sociala rörelser används av postmoderna författare för att påvisa en fragmentarisering av världen genom en identitetspolitik där skillnader hävdas och utesluter allmänpolitiska krav. Kritiker menar att identitetspolitik innebär en avpolitisering då social förändring enbart kan betraktas utifrån en mängd olika normativa ståndpunkter och perspektiv.⁵

I sin analys av sociala rörelser sluter Håkan Thörn upp med andra sociologiska forskare som försvarar möjligheten att förstå sammanhang i den moderna världen.⁶ Thörn menar att

⁵ För en genomgång av olika perspektiv på modernitet se Kumar (2005), där han behandlar både synen på hur samhället struktureras och olika filosofiska debatter. Debatten kring post-modernitet har haft en avgörande betydelse t.ex. för utvecklingen inom feministisk teori, eftersom det aktualiserar frågan på vilka grunder vi kan tala om kategorier som exempelvis ”kvinnor” och hur en konstruktiv politik kan föras om kategorier upplöses.

⁶ Jag har tidigare nämnt Jürgen Habermas försvar av moderniteten. Författare som behandlar både kontinuitet och diskontinuitet i moderniteten är bland andra Zygmunt Bauman, Anthony Giddens och Ulrich Beck. (Kumar, 2005)

moderniseringen bör förstås som ”en specifik historisk förändringsprocess av global karaktär vilken karakteriseras av en ständig omvandling av materiella och sociala förhållanden och som oavbrutet genererar nya motsättningar och konflikter” (Thörn 1997a:16). På samma sätt bör inte heller identitetspolitik betraktas som fragmentiserande i sig, menar Thörn. Identitetsskapandet har istället alltid utgjort en grund för politiskt handlande och de gränser som dragits upp för identiteten har alltid uteslutit, inkluderat och utgjort konfliktfyllda processer (Thörn, 2002:51). Thörns betoning på förändring, oavsett om den alltid har utgjort ett element i moderniteten, får dock konsekvenser för analysen. Sociologen Anthony Giddens anser att moderniteten intensifierats genom globalisering och ett allt mer komplext samhälle. Världen uppfattas som sen-modern, vilket innebär att det i komplexiteten skapas en ökad reflexivitet, ständiga analyser och förändringar av tillståndet, samt en individualisering där även individer reflexivt skapar och omprövar sina identiteter. (Ritzer&Goodman, 2004:543ff, Kumar, 2005:162f.) Thörn tycks vara influerad av det sen-moderna perspektivet i den bemärkelse att han menar att nya sociala rörelser idag i större utsträckning betraktar identitetsskapandet som politiskt, vilket innebär att de individer som ingår i rörelserna individuellt och kollektivt ständigt reflekterar över sina identiteter. (Thörn, 2002:52.)

Giddens analyserar samhälle och individ dialektiskt, och menar att teorier om sociala relationer kommer att påverka desamma (Ritzer&Goodman, 2004:548). Författare inom en marxistisk tradition kritiserar sen-moderna tänkares underskattning av maktstrukturer som konstituerande för individers möjligheter att själva välja sina identiteter och menar att detta är en del av den ideologi som ytterligare försvarar maktens position (Kumar, 2005:57ff). Jag menar att det sen-moderna perspektivet tillför en förståelse för skapandet av kollektiva identiteter i sociala rörelser och illustrerar samhällsförändringar som upplevs av individer på olika sätt. Samtidigt menar jag att den kontinuitet och ojämlikhet i sociala relationer som också den kan upplevas av individer i samhället inte behandlas tillräckligt. Jag vill i följande stycke utveckla denna problematisering av identitetsskapandets möjligheter och begränsningar.

2.2 Olika politiska identiteter

Jag vill redogöra för teoretiska diskussioner som jag menar kan bidra till en förståelse för den heterogenitet som finns på Møllevången när det gäller politiska identiteter. Jag har ovan redovisat kritik mot marxismens antagande att det existerar en objektiv verklighet som enbart kan erfaras av arbetarklassen på grund av dess strukturella position i det kapitalistiska samhället. Jag menar dock

att i analysen av de specifika maktstrukturer som finns närvarande i berättelserna från Møllevången är det viktigt att se hur underordning och överordning påverkar hur samhället upplevs. Marxistiska feminister har bidragit till att utveckla ett sådant perspektiv genom ståndpunktsteori (Olesen, 2003:332ff). Enligt den marxistiska teorin påverkar levda erfarenheter och materiella förhållanden hur sociala relationer i världen upplevs. Då vi kan urskilja överordnade grupper i ett samhälle kommer deras perspektiv att överordnas de perspektiv som erhålls av underordnade grupper, och således till en viss del även strukturera verkligheten och de sociala relationerna. Detta är även en användning av begreppet ideologi. På grund av sin position har underordnade grupper dock möjlighet att genom sin praktik, både genom ökad kunskap och politisk handling för att förändra de sociala relationerna, uppnå en ståndpunkt som exponerar de verkliga förhållandena vilket är en del i ett emancipatoriskt politiskt projekt (Hartsock, 1997:217ff). I min analys av politiska identiteter finns ingen ambition att undersöka de materiella förhållanden som visar sociala relationer *som de verkligen är*, men jag menar samtidigt att det är viktigt att ta hänsyn till grupperns strukturella position i analysen av den politiska identiteten. Genom att ta del av aspekter som utvecklats inom "black feminism" väcks ytterligare frågor kring politisk identitet. Svarta feministiska författare menar ofta att svarta kvinnor genom sina erfarenheter kan utveckla ett medvetande om konstruktioner kring "ras" och "kön" och de förtryckande strukturer som dessa ger upphov till i specifika sammanhang. Detta kräver dock en ständig definitionsprocess av vad vissa grupper (svarta kvinnor) har gemensamt och vad som skiljer erfarenheterna åt, t.ex. olika klasstillhörigheter. Ytterligare en fråga som väcks är hur erfarenheterna utvecklas till politik och vem som kan vara svart feminist. Collins menar att utvecklandet av ett svart feministiskt medvetande innebär en aktiv process där kunskap omprövas genom erfarenheter, men även genom politisk handling (Collins, 1997:241-243).

Pauline Stoltz menar att vi, för att kunna förstå hur motstånd kan drivas från olika positioner, måste bredda vår uppfattning om vad som utgör politik och politiska handlingar. Som jag visat i diskussionerna ovan kan olika delar av den politiska identiteten stå i konflikt med varandra. Hur är man till exempel lesbisk invandrare i en feministisk rörelse som inte står fri från heteronormativa och rasistiska diskurser/ideologier i det övriga samhället? Det är just motsättningar och ambivalenser som måste erkännas för att en konstruktiv politik ska kunna föras, en politik som inte måste grundas i ett enhetligt "vi". Dessa motsättningar kan konkretiseras genom att man ser hur politik handlar om antagonism och en ständigt pågående definitionsprocess av "vänner" och "fiender". Stoltz använder sig av begreppet *politisk solidaritet* för att beskriva hur politiska gemenskaper kan uppnås utan den form av kompromiss som ofta sker på den överordnade partens villkor, utan istället genom en dialog som fokuserar just på *olikheterna* under

samarbetet. Individens politiska identiteter är mångfacetterade och kan ta sig olika uttryck i olika sammanhang, men samtidigt är erkännande, och därefter omintetgörande, av privilegier en del av den politiska solidariteten. (Stoltz, 2005.) I denna uppsats är det därför relevant att analysera hur aktivister på Møllevången talar om olikheter och samarbete, d.v.s. dess möjligheter och begränsningar.

2.3 Møllevången

Møllevången som plats bör förstås dialektiskt, som förhållandet mellan det sociala och det rumsliga, vilket inom kulturgeografi kallas socio-rumslig dialektik.⁷ Individerna på Møllevången, deras interaktioner och de sociala relationerna, skapar, upprätthåller och förändrar Møllevången. Platsen, dess historia, demografiska och fysiska utformning samt de sociala, kulturella, politiska och ekonomiska krafter som verkar där, kommer att påverka de sociala relationerna (Knox&Pinch, 2006:6).

Møllevången kan inom ramen för denna uppsats även förstås som ett community. Många författare inom klassisk sociologi har pekat på modernitetens förändring av sociala relationer, som kommer att präglas av ett allt mer instrumentellt förhållningssätt, och ett flertal menar att staden och urbanisering utgör betydelsefulla aspekter av detta.⁸ Även i städer kan man dock upptäcka en känsla av samhörighet och solidaritet mellan invånare inom ett specifikt område. Ett community är just ett sådant område där det finns ett visst mått av social sammanhållning och ömsesidigt beroende, vilket även skapar en viss kulturell gemenskap (Knox&Pinch, 2006:188ff). Møllevången

⁷ Inom sociologisk forskning avkodas och anonymiseras ofta platsen där ett fenomen studeras. Det finns både fördelar och nackdelar med detta tillvägagångssätt, där den största fördelen kanske framförallt är möjligheten att framhålla det generella i de fenomen man studerar, d.v.s. dess relevans i olika kontexter oavsett om man studerar kulturella fenomen eller sociala relationer och maktförhållanden. Jag har dock valt att presentera platsen som en viktig aspekt i förståelsen för det jag studerar. Inom sociologin kan detta försvaras genom möjligheter att bygga vidare på studier som redan genomförts i ett område, men även genom argument som kan hämtas från kulturgeografin och som presenteras vidare i detta kapitel.

⁸ De som räknas till de stora klassikerna inom sociologi, Emile Durkheim, Max Weber och Karl Marx, bygger sina teorier på förändringen av sociala relationer när samhället moderniseras. Durkheim skriver främst om hur samhället, bland annat genom en ökad arbetsdelning, går från att vara grundad i mekanisk solidaritet till att baseras på skillnader i en organisk solidaritet. Även Marx behandlar arbetsdelningen och menar att den leder till alienation i det kapitalistiska produktionssystemet som till stor del kom att koncentreras till städerna. Weber betonar rationaliseringen av värden i moderniteten. Georg Simmel är en annan inflytelserik tänkare som bland annat skrivit om det förändrade förhållandet mellan kvalitativa och kvantitativa aspekter i det moderna stadslivet vid sekelskiftet (1900). För en grundläggande introduktion av dessa författare se bland annat Ritzer&Goodman, 2004. I samband med dessa typer av distinktioner (jmf. Durkheim) bör även nämnas Ferdinand Tönnies syn på

som ett community måste förstås utifrån dess medlemmars definition, deras erfarenheter och tolkningar. Här bör analysen även präglas av vikten av att erkänna ambivalenser och motsättningar i skapandet av kollektiva identiteter.

Jag vill här använda mig av begreppet representation som utvecklats inom kultursociologi. Representation, betraktat konstruktivistiskt, innebär att sociala aktörer skapar mening genom språket; genom att ge den materiella världen *symbolisk* mening. Möllevången existerar som ett område i Malmös innerstad, men det representerar också något när människor talar om Möllevången eller ger platsen en symbolisk betydelse genom kulturella praktiker. Processen där mening skapas är komplex, men en viktig del i denna är särskiljandet och rangordningen. Det Möllevången representerar måste därför förstås i en kontext, d.v.s. vad Möllevången ställs emot och vad Möllevången *inte* är. (Hall, 2003:15-30.)

Möllevången är alltså inte enbart en plats i dess fysiska bemärkelse utan måste även betraktas utifrån de sociala nätverk som finns där. För att knyta an till Thörns tankar kring rörelsekultur kan Möllevången betraktas som ett sammanhang där särskilda praktiker ges mening.

Jag har visat hur politiska identiteter måste kopplas till maktförhållanden och de diskurser, idésystem och praxis, som skapar och upprätthåller sociala relationer. I denna uppsats är det dock viktigt att förstå hur dessa diskurser verkar rumsligt, d.v.s. formar sociala relationer specifikt genom Möllevångens struktur och historia. De egenskaper som tillskrivs en viss grupp placeras inte sällan i rummet, där t.ex. kvinnans plats är hemmet och där arbetarklassen genom historien haft sina specifika offentliga platser i staden (Knox&Pinch, 2006:189). Det är således viktigt att i en specifik rumslig kontext även ta hänsyn till hur olika diskurser samverkar genom rummet och samtidigt tar sig materiella institutionaliserade former där (Johanson&Molina, 2005).

hur samhället har gått från hembygdsgrundad (Heimat) Gemeinschaft till sk Gesellschaft, en mer distanserad och urban form av sammanhållning. (Callinicos, 2005:127ff)

3 Metodologiska reflektioner

Jag har genomfört djupintervjuer med fyra personer på Møllevången och i samband med dessa intervjuer även deltagande observationer. Urvalet av informanter syftar inte till att ge en heltäckande bild av vad platsen betyder för politiska aktivister på Møllevången. Jag sökte istället efter personer med ett *uttalat lokalt engagemang* och en stor erfarenhet av Møllevången för att min frågeställning skulle kunna utforskas. På Møllevångsgruppens lokal fick jag kontakt med en informant som gav mig telefonnumret till ytterligare en person. Genom bekanta och kännedom om aktiviteter i området fick jag kontakt med de övriga två. Urval och avgränsningar växte fram under studiens gång, allteftersom jag fick en större förståelse för fältet, vilket ofta är fallet inom kvalitativ metod (Liedholm, 1999:169).

Intervjupersonerna blev uppmuntrade att fritt berätta om sina personliga upplevelser om aktivism och Møllevången i en öppen intervju, men deras egen reflexivitet och kännedom om uppsatsens syfte har sannolikt påverkat vilka erfarenheter som lyftes fram under intervjuerna. Min ansats grundar sig i hermeneutiken, d.v.s. att systematiskt söka nå förståelse för ett fenomen genom den vetenskapsteori som har utvecklats från Max Webers begrepp *verstehen* (Ritzer&Goodman, 2004:114). Den öppna intervjun kan betraktas som ett verktyg för att utforska intervjupersonernas relation till ämnet, och jag försökte förhålla mig lyhörd inför de resonemang som fördes under intervjuerna, ofta genom att be intervjupersonerna att utveckla vidare (Widerberg, 2002:101). Samtidigt försökte jag få samtalen att kretsa kring informanternas engagemang och Møllevången. I intervjuerna ställde jag vissa frågor kring informanternas bakgrund eftersom detta inte kom upp spontant. Miljöerna där intervjuerna utfördes, ett hbt-kafé, en lokal pizzeria och två intervjuer i Møllevångsgruppens lokaler, påverkade till viss del samtalen och observationerna är en del av hur informanternas resonemang tolkas (Widerberg, 2002:65ff).

Efter intervjun säger en av informanterna: ”Vi har ju många möten och är på olika ställen hela tiden så att vi sällan hinner sitta ner och prata om de här sakerna.” Den öppenhet som fanns från intervjupersonernas sida att dela med sig av sina erfarenheter till mig kan vara grundad i ett sådant behov att få berätta och reflektera. Samtidigt finns det en skillnad i hur informanterna talar under intervjuerna och det är viktigt att förhålla sig till detta. Vissa av informanterna berättar mer öppet om sina personliga erfarenheter, medan andra informanter är mer definitiva och mindre resonerande. Eftersom maktförhållanden är centralt för hur jag under uppsatsen tolkar den

politiska identiteten har jag inspirerats av metodologiska resonemang som utvecklats inom feministisk forskning, där bland andra Dorothy Smith menar att det är viktigt att undvika den typ av objektifiering som ofta blir resultatet av att forskaren distanserar sig från de personer som finns närvarande i det empiriska materialet. (Olesen, 2003:344.) Frågan blir då hur informanternas respektive berättelser stöds av en rådande uppfattning om verkligheten. Samtalsintervjun som metod var ett försök av mig att undvika att applicera en egen förförståelse kring informanternas positioner. Jag använder långa citat för att visa läsaren *hur informanterna talar*, men uppsatsens analys är till stor del kultursociologisk och har ambitionen att hitta betydelsen av det som sägs genom att förstå hur den politiska identiteten kan kopplas till omvärlden. (Kincheloe&McLaren, 2003:459, se även kap. 2.3 ovan.)

Informanterna uttryckte även ett intresse för ett utbyte av något slag; de ville ha litteraturtips och återkoppling efter att uppsatsen var färdig, samtidigt som de var beredda att diskutera med mig under arbetets gång om jag behövde ytterligare synpunkter. Samtliga informanter är kritiska till en förändring som har ägt rum på Möllevången de senaste åren, och de menar under intervjuerna att inflyttningen av studenter är en starkt bidragande orsak till detta. De visste alla att jag själv har bott på Möllevången i tre år och är student vid Lunds Universitet. Jag tror att det faktum att jag själv känner till platser och berättelser från Möllevången gjorde att jag och informanterna kunde hitta gemensamma referenser som underlättade en förståelse under intervjuerna. Samtidigt har jag genomgående försökt förhålla mig till att min egen förförståelse kan begränsa den information jag får tillgång till, eftersom det ibland förutsätts att vi tolkar platser och händelser på samma sätt (Widerberg, 2002:21). Flera av informanterna talade om kategorierna ”svensk” och ”invandrare”, där jag tror att samtalet kan påverkas av min ”svenskhet” när informanterna inte känner till hur jag själv har problematiserat etnisk bakgrund och anti-rasistiskt medvetande. Jag tror även att det faktum att jag är kvinna har påverkat mötena. Intervjuerna med de två kvinnliga informanterna kom till viss del att bli mer personliga. En av informanterna intervjuades på ett hbt-café som denna kväll upplevdes av mig som en könskodad plats med främst en kvinnlig publik, där jag upplevde det som en fördel att vara kvinna.

Anonymiseringen av informanterna har varit viktig för mig av etiska skäl och på grund av att analysen till stor del innehåller mina egna tolkningar av deras berättelser (se t.ex. Mulinari, 1999:46). Ändå har jag funnit att det har varit viktigt för framställningen av materialet att behålla en hel del specifik information, främst kring platser och politiska grupper. Jag har valt att ge informanterna nya namn för att förtydliga en presentation av deras *individuella* upplevelser, trots att förnamn kan förmedla mycket information och att detta kan gå förlorat eller förvrängas genom pseudonymer.

4 Analys

4.1 Informanternas bakgrund

David är anställd projektledare på Glassfabriken. Glassfabriken är en plats som alla intervjupersoner nämner, delvis som ett café men främst som en betydelsefull plats på Møllevången.⁹ David beskriver hur Glassfabriken arbetar med projekt:

Man kan komma till Glassfabriken med en idé, om idén är bra och passar med de värderingar som Glassfabriken har...socialistiskt, feministiskt, antirasistiskt.

David har latinamerikansk bakgrund och har bott i Sofielund, ett område i Södra Innerstaden i närheten av Møllevången, sedan 1992. Nu bor han sedan många år på Møllevången. David beskriver sin politiska bakgrund såhär:

Jag har alltid arbetat anti-fascistiskt. Anti-rasistiskt. Några grupper där. Sen gick jag med i Ung Vänster. Sen hoppade jag ur Ung Vänster. Gick med i de autonoma. Hängde med de autonoma ganska länge, hänger fortfarande med dem. Anarkister och kommunister. Men mest anti-rasism. Det är de frågorna som har hängt med mest.

David har de senaste åren arbetat med ett ungdomsprojekt på Seved, ett område söder om Møllevången i Södra Innerstaden som David beskriver som socialt utsatt. Han var även med och arrangerade Møllevångsfestivalen sommaren 2006 och engagerar sig både i andra kulturella arrangemang och politiskt.

Anna började aktivera sig i RFSL i tjugofemårsåldern, för ungefär 20 år sedan. Hon har bott på Møllevången ungefär lika länge. Då arbetade hon sexualpolitiskt och har fått mycket av sin föreningsvana från arbetet i RFSL. Hon har de senaste åren främst ägnat sig åt att ideellt driva en alternativ gayklubb, Tomboy, på Møllevången. Hon har även arbetat på café Glassfabriken, som

⁹ På Glassfabrikens hemsida beskrivs föreningen på följande sätt: "Kulturcentret Glassfabriken är en ideell förening som strävar efter ett demokratiskt, jämställt, ekologiskt och ekonomiskt jämlikt samhälle." Vi vill vara en drogfri mötesplats för att folk runt Möllan med omgivning ska kunna träffas och diskutera kring problem och lösningar på lokala frågor och globala angelägenheter." (www.glassfabriken.net)

en del i en arbetsträning för att komma tillbaka efter en tids sjukskrivning. Dessutom var hon engagerad i Møllevångsfestivalen sommaren 2006. Nu arbetar hon främst med alternativkultur på Møllevången, delvis genom en blog på Internet och på en teater, som visserligen ligger i centrum, men som hon menar är en del av Møllevångssjälén. Anna beskriver även sitt politiska perspektiv:

Jag tycker nog att det kapitalistiska system vi lever under nu kan kritiseras på många sätt. Därmed inte sagt att jag tycker att socialismen eller kommunismen är så mycket bättre. Jag tror att det är större problem än så. Men ett samhälle där människosynen ”vi och dem” är så pass stark. Och också hänsynen både till andra människor och den egna kroppen. Hur vi fungerar. Synen på människan som maskin nästan. Jag själv som har fått en bra släng av det, det har ju naturligtvis fört in mina tankar på det hållet. Även om jag inte härför min problematik till hela systemet, det är en del, men sen är det ju så mycket som är integrerat i mig. Det är ju där jag kan ta mer kontroll över mitt liv. Men jag tror att jag gärna skulle vilja vara en, än så länge får man nog kalla det motkraft, till... Jag vill att människor ska få vara människor. Det finns ingenting som säger att människan är predestinerad till att föda barn och jobba fyrtio år och det ena med det andra. Det är ingenting i människans natur som säger att man måste det egentligen.

Martin har alltid brunnit för miljöfrågor, men varit besviken på miljörörelsen som enligt honom driver frågor väldigt långt borta från människor. Genom en projektutbildning på Bryggeriet i Malmö blev Martin engagerad i Møllevångsfestivalen och genom detta även medlem i Møllevångsgruppen, som startade som en boendeförening för ungefär 10 år sedan. Møllevångsgruppen, där Martin idag är deltidsanställd, hade tidigare en stor lokal vid Møllevångstorget, centralt i stadsdelen, och bidrag från både EU och Malmö Stad. Idag är Møllevångsgruppens verksamhet mindre, men den engagerar fortfarande en stor grupp människor i området i frågor som enligt Martin kan kopplas till miljö, sociala frågor och kultur. Martin är även engagerad i miljöföreningen Jordkraft, vars syfte är att arbeta lokalt med miljöfrågor.

Maria flyttade från Rinkeby i Stockholm till Møllevången i mitten av 90-talet. Hon menar att hennes politiska engagemang kommer från hennes föräldrar och från tiden i Rinkeby då hon arbetade mycket för invandrarfrågor och orättvisor i Sverige, samt för demokratisering av Latinamerika och upprättandet av skolor i Paraguay som hon kommer ifrån. När hon flyttade till Møllevången började hon engagera sig i Møllevångsgruppen och menar att hon har lärt sig mycket om ett underifrånperspektiv, samarbete med myndigheter och olika föreningar genom detta arbete. Hon har arbetat med lokala projekt på Møllevången och bland annat genomfört samarbeten med en mängd olika föreningar för att hitta gemensamma lokaler för verksamheter. Maria identifierar sig själv som del av en hippierörelse. Maria har varit bostadslös sedan 1999 och är engagerad i olika sociala frågor runt Møllevången.

Ingen av intervjupersonerna identifierar sig helt med en social rörelse utan reflekterar snarare över möjliga sätt att engagera sig. Överhuvudtaget sätter de mycket få etiketter på sitt engagemang och sin politiska tillhörighet. Det är ändå tydligt att deras politiska bakgrunder skiljer sig mycket åt. Flera av intervjupersonerna beskriver sina politiska engagemang livshistoriskt till en viss del. Personliga upplevelser och erfarenheter påverkar hur man har valt att engagera sig, men även deras sociala erfarenheter, nätverk, familjer och vänner, har betydelse.

Informanternas reflexivitet när det gäller deras och andras politiska identiteter kan tolkas utifrån en senmodern kontext. I deras respektive presentationer, som utgår både ifrån konkret politisk aktivism och identitet, går det att förstå att deras positioner skiljer sig från varandra när det gäller kategorier som kön, etnicitet, sexualitet o.s.v. Informanternas respektive *politiska* identiteter betraktas dock inte som fasta och givna, utan diskuteras och analyseras genomgående utifrån olika sammanhang. Deras reflexivitet kan användas som ett belägg för den analytiska ansats som bland andra Thörn använder sig av i analysen av social förändring och sociala rörelser, d.v.s. en betoning av situation, sammanhang och ständig förändring av identiteten.

Identitetsskapande uppfattas politiskt av informanterna, precis som bland andra Melucci och Thörn menar, och i intervjuerna är det denna medvetna identitetsskapande dimension som framhålls. Här finns det inga berättelser om hur informanternas identitetsskapande begränsas, och just denna frånvaro är också intressant för analysen. Om vi väljer att betrakta senmoderniteten som en ideologi påverkar det även hur informanternas förhållningssätt och tal bör analyseras och analysen av informanternas praktik i följande kapitel ger en delvis annorlunda bild. Senmodernitetens ideologiska ramar erbjuder verktyg att tala om sociala och politiserade identiteter, men inte om strukturell över- och underordning som möjliggör och begränsar dessa identiteter. Samhället upplevs som komplext och reflexiviteten kan tolkas som ett behov att erkänna en begränsad förståelse för helheten.

En första reflektion i detta skede är att det som främst tycks förena informanterna är deras långa erfarenhet av lokalt engagemang på Möllevången.

4.2 Lokalt engagemang och Möllevången

Intervjupersonernas lokala engagemang kan betraktas just som ett medvetet val att engagera sig på plats, där man bor. För Martin är lokalt engagemang viktigt för att kunna vara personligt aktiv. Själv arbetar han för att skapa lokala nätverk mellan olika föreningar i området. Han säger:

Folk i allmänhet i Sverige blir lätt passiviserade. Jag vill ha ett ökat folkligt engagemang i frågor. Det är det Møllevångsgruppen ska göra nu...gå ut, ha stormöten, bjuda in, få folk engagerade. Att det ska utgå ifrån dem.

Jag tolkar detta som att närheten är viktig för Martin, både för interaktionen mellan människor men också för en förståelse av det lokala, d.v.s. att boende i ett område besitter en annan typ av lokalt förankrad kunskap än många beslutsfattare som har sin bas någon annan stans. Jag finner att samtliga informanter tycks dela detta perspektiv, vilket även illustreras väl av Annas berättelse angående Malmö Stads stora satsning på ett projekt kallat "Möllan by Light":

Plötsligt var det gangster-belysning på Kristiansstadsgatan. Och det var ju ljus som ska vara tryggt men jag har aldrig känt mig så otrygg på Kristianstadsgatan som jag gjorde då!

En anledning till att man då engagerar sig lokalt, "på sin egen gata", är att man har kunskap om platsen och förslag på vad som bör göras. Detta kan kopplas till en typ av praktisk erfarenhetsbaserad kunskap som ibland förknippas med begreppet livsvärld.¹⁰ Det lokala engagemanget tycks även grundas i synen på Møllevången som ett community, där man framförallt värnar om de sociala nätverken och gemenskapen. Håkan Thörn menar att många nya sociala rörelser kan betraktas som demokratiseringsprojekt, former för att omförhandla och utvidga demokratin (Thörn, 2002). Det lokala kan betraktas som en möjlig nivå för detta arbete. Maria säger:

Man kan säga att det är ett exempel på hur folk tar saken i egna händer, och inte bara det, genom Møllevångsgruppen har vi byggt nya strukturer för myndigheter och hur de ska bemöta folket, hur de ska jobba med ett underifrånperspektiv, ett nära samarbete mellan kommunen och föreningslivet.

Samtidigt kan olika engagemang hanteras på olika nivåer. David säger, angående vänsterrörelsen som han ser den idag:

De här tankarna som fanns under 70-talet, att nu ska vi störta staten, ta över riksdagen och göra ett klasslöst samhälle...det har blivit mer din gata. Sen har man ju alltid det globala. Även om man vill ta hand om det lilla område där man bor, att vi kan bestämma hur vi vill ha det i vårt område, med våra grannar, känner vi samtidigt gemenskap med hela världen, med tredje världen. Det är därför vi gör de här stora ansträngningarna för att motverka krafter som G8 och EU och USA och kriget och i Palestina och så. På samma sätt som vi alltid gjort...demonstrationer, pengainsamling... Men mycket mindre att göra ett klasslöst samhälle. Det har man gett upp ganska mycket. Det får man fundera på. Nu är det mycket mer my barrio. Vissa har till och med skaffat sig en husvagn och åker runt i Europa. Det här är min husvagn och mitt anarkistiska samhälle och tack och hej alla andra typ.

¹⁰ Inom aktionsforskning har förhållandet mellan teoretisk kunskap och erfarenhetsbaserad kunskap problematiserats. Forskare har försökt att finna metoder där den tysta kunskapen kan formuleras gemensamt med de personer som besitter erfarenheterna. Att undersöka hur den tysta kunskapen överförs har haft stor betydelse inom modern samhällsvetenskaplig forskning, och ofta betonas direkt interaktion och närhetens betydelse. (Grenwood&Levin, 1998)

I sin analys av nya sociala rörelser menar Håkan Thörn att förhållandet mellan det universella och det partikulära har kommit att problematiseras allt mer. Detta kan grunda sig i skillnader mellan olika positioner, men det kan också vara uppmärksammandet av specifika skillnader mellan olika lokaliteter och synen på det globala som en differentierad helhet (Thörn, 2002:39). David Harvey betraktar nya sociala rörelsers allt större lokala betoning som ett resultat av den globala kapitalismens skapande av ett abstrakt och homogent globalt rum. Han menar att det lokala utgör en plattform för underordnade grupper att organisera sig och att det finns många exempel på lyckade former av lokal socialism. Samtidigt hävdar Harvey att identifikationen med en specifik plats begränsar dessa rörelsers inflytande, eftersom platserna inte kan isoleras från påverkan av globala ekonomiska processer, samt bidrar till att världen framstår som än mer abstrakt och fragmentariserad. (Harvey, 1989:271, Kumar, 2005:206f.)

Det informanten David ger uttryck för i citatet ovan kan tolkas som att det lokala allt mer har kommit att utgöra den plats man identifierar sig med, och utgår ifrån i sitt politiska engagemang. Det lokala har en politisk betydelse genom det specifika, de kvalitativa aspekterna av Möllevången. För att undersöka hur identifikationen med platsen påverkar de politiska identiteterna krävs således en genomgång av vilka aspekter av Möllevången som finns närvarande i informanternas berättelser.

4.2.1 Vad platsen representerar

Anna: Jag vet nån gång när jag hade stuckit ner till Amsterdam, som på den tiden i sina bästa skepnader påminde om Möllevången. Det fanns det här avslappnade... en liten, det-är-okej-att-va-som-du-är-känsla.

Martin: Först och främst är det ju gamla arbetarkvarter, och den mentaliteten, alltså arbetarklassen, från 60-70-talet och framåt. Vänsterfolk, politiskt aktiva eller politiskt engagerade, miljömedvetna människor bor här. Alltså, boende så är det väl rätt mycket svenskar även om Möllan har en "multikulturell", mångkulturell karaktär, så är det ju mycket på grund av affärerna. Det är ju mycket olika människor som rör sig på Möllan, så det skapar ju en verklig blandning. Jag vet inte...det är avslappnat. Och mycket en-by-i-storstaden-känsla.

David: Det har ju alltid varit det här arbetarklassområdet. Möllan känns ändå, de som bor här känner: åh, jag bor på Möllan...och det är något speciellt liksom. Sen jag har bott här har man alltid snackat så.

Trots att likheterna är tydliga mellan informanternas berättelser finns det även skillnader när det gäller *hur* de talar om Möllevången. Anna betonar subjektiviteten i sina berättelser medan Martin till stor del talar som en representant för området. David distanserar sig till viss del från bilden av

Möllevången genom att tala om hur människor *i allmänhet* uppfattar området. Jag tror att detta visar på att informanterna i olika situationer kan känna sig delaktiga i Möllevången på olika sätt, samt att engagemanget i en stadsdel rymmer många olika aspekter. Samtidigt är det på många sätt samma berättelser om stadsdelen som förmedlas. Informanterna betonar att området har tillhört arbetarklassen och man menar att det kan uppfattas som öppet och avslappnat. Samtliga intervjuer jag genomförde kom dock till stor del att handla om hur området har förändrats och bilden som målas upp av Möllevången som en öppen och tillgänglig plats problematiseras.

Maria berättar hur man genom en stor uppslutning av människor på Möllevången under 90-talet lyckades rusta upp området, t.ex. genom att göra gårdar finare och genom påtryckningar på kommunen som tidigare placerade missbrukare i området där det fanns tomma bostäder:

Tillslut började hyresvärdarna sälja sina hus till mer seriösa hyresvärdar, många blev bostadsrätter. Och det är ju kul, tanken var ju att här skulle vara alla människor, en stadsdel berikad med olika, att alla skulle få plats. Det var inte så att vi inte tyckte att missbrukarna hade rätt att bo här. Men det skulle inte bara vara den här stadsdelen som tog ansvar för det. Sen blev det jättefint de senaste tre, fyra, fem åren... Nu blir alla, så fort de har lite skuld och är försenade med sin hyra, utslängda från sina lägenheter.

David beskriver utvecklingen på liknande sätt:

Möllevångsgruppen, konstigt med dem. I början startade de för att få bort de här otrygghetsmomenten, de ville göra Möllevången lite finare. Men jag tror inte att de såg konsekvenserna att då flyttade ju folk, som var Möllan på nått sätt. [...] Möllan, när jag kom in här, det var bara knarkare här. Och familjer. Det var billigt att fixa lägenhet här. Jag fick alltid lägenhet. Nu är det omöjligt ju. De sunkiga pubarna på den tiden de är inte det längre, nu är det drinkpubar som heter Volym och Metro, Retro, jag vet inte... Alla de pubarna som kommer upp nu känns lite så...high. Mer studenter. Mer folk med pengar. Det var inte fint att bo på Möllan innan ju.

Att Marias och Davids berättelser liknar varandra tror jag till stor del kan förklaras med att Möllevången utgör ett community där berättelser förs vidare, där förändringar, orsaker och samband diskuteras. Nätverk och interaktionen mellan personer på Möllevången gör att upplevelser diskuteras och tolkas gemensamt.

Anna: Folk pratar ju ganska mycket om gentrifikation och sånt. För ett par år sedan, när man började upptäcka att det började förvandlas, och det kanske syntes först med att Bistro blev Volym och några ställen fixade till sig och började attrahera annat folk. Det kom andra butiker och så. Och några hus blev säkert bostadsrätter.

Martin: Man märker ett fåtal butiker som börjar flytta in här som inte riktigt känns...som borde ligga vid Lilla Torg egentligen. Det känns inte riktigt som Möllan. Nånstans är det väl oundvikligt i och med att Möllan har blivit populärt, det är mycket studenter som flyttar hit, men det är väl lite att den

utvecklingen inte får ta över för mycket heller så att det blir, vad är det...Södermalm? Södermalm i Stockholm som var för arbetare innan men som har blivit finare.

Informanterna talar om gentrifiering. Gentrifiering innebär en omvandling av arbetarområden i innerstäder som rustas upp och förändras och kommer att bebos av en välbesutten medelklass. Det råder en diskussion om huruvida detta främst är en kulturell process, där förändrade konsumtionsmönster och individers sökande efter alternativa livsstilar styr utvecklingen, eller om det är ekonomiska processer i det kapitalistiska systemet som omvandlar ytor i städerna när kapital flyttas i sökandet efter vinst.¹¹ Tydligt är ändå att gentrifieringen innebär rumsliga förändringar som upplevs av informanterna i deras vardag, vilket ger upphov till motstridiga och ambivalenta förhållningssätt till Møllevången som plats.

4.3 Kollektiv identitet på Møllevången

Anna: Jag har läst ganska grova formuleringar om alla slashasar och bidragstagare på Möllan. Det kan ju egentligen handla om klass på nått sätt om man ska analysera det vidare. Myten om arbetslösa som bara ligger och äter chips på soffan och hävar in bidrag.

Anna säger också: Här [på Møllevången] kan man slappna av. Kanske många människors önskan om en fristad i det riskkapitalistiska samhället. Att man kanske skulle vilja se att livet organiserades på ett annat sätt. Och det är väl kanske något som jag har funderat mycket över. Jag kallar mig ju slacker¹² och det var ju lite av en identitet som jag tog mig när jag började komma upp...alltså jag gick in i väggen rätt ordentligt. Pluggade som faan, och sen så fick jag ett jobb som kanske inte var riktigt bra för mig heller. Så jag fick ta lite den identiteten, jag måste lära mig att slacka. Och det provocerar människor otroligt mycket.”

Jag tolkar detta som att Anna berättar att hon medvetet definierar sig som en del av en samhällsklass som är underordnad och förknippas med negativa värden. Klass är en del av Annas personliga identitet som politiseras då hon menar att ”slacker” används som ett motstånd mot det kapitalistiska samhällets krav. I detta sammanhang kan vi, i likhet med Thörn, förstå klass som en

¹¹ Se bland andra Loretta Lees för en diskussion kring urbana medelklasskulturer och ett eventuellt emancipatoriskt element i stadens förändring (Lees, 2004) och Neil Smiths argument kring staden och kapitalism (Knox&Pinch, 2006:144ff)

¹² På Wikipedia beskrivs begreppet såhär: ”Slacker, ett uttryck som kan härledas till USA under första och andra världskriget för att beskriva personer som undvek militärtjänsten. Under 1900-talet kom det dock mer att beskriva tendenser i den yngre generationen – något som befestades av Richard Linclaters film *Slacker* – som senare gav upphov till begreppet ”slacker-generation”. En typisk slacker karakteriseras av ett statiskt, oentusiastiskt uppträdande som manifesteras i ett avsaknande av att ”ta tag i saker”. Denna avsaknad av

situationsbestämd social identitet. Anna talar inte om sin position i förhållande till samhällets ekonomiska strukturer utan hon talar istället om *klass som ett förhållande* mellan det som uppvärderas (flit, stress, pengar) och det som nedvärderas (ett alternativt levnadssätt) i den rådande diskursen.

I det första citatet berättar Anna även om en bild som existerar av Möllevången, en bild som hon menar är färgad av samhällets syn på klass. I denna beskrivning kommer således platsen att representera en viss klassidentitet för samhället utanför.

Flera av informanterna menar att bilderna av Möllevången blir politiska i sina konsekvenser.

Angående ett projekt, Trygga Möllan, som startats upp av kommunen säger Martin:

Alltså, det finns ju tjänstemän i kommunen som står bakom oss men sen finns det massa andra som tycker att Möllevången som helhet är flummigt, och som har en negativ inställning till Möllan. De ser inte det positiva utan de ser det som ett problemområde. Det är väl det Trygga Möllan har känts som. Det kanske är bra projekt och bra intentioner, men lite det budskapet som det ger är att det alltid är något som behövs fixas...det behövs trygghetsvärdar för det är inte tryggt på Möllan.

Här återkommer Martins syn på betydelsen av lokal förankring som jag redogjorde för tidigare, men här finns även en berättelse om samhället utanför Möllevången. Implicit uppmärksammar Martin institutionaliserade diskurser i samhället som påverkar de boende genom kommunens projekt och handlingsplaner. Möllevången uppfattas som ett problemområde genom att särskilda faktorer i området uppmärksammas, särskiljs och värderas som förknippade med ”problem”. Att Möllevången tolkas utifrån dessa diskursers ramar upplevs av Martin som ett begränsat förhållningssätt som omöjliggör alternativa synsätt och politiska handlingsplaner.

Ett citat av David kan tolkas på liknande sätt:

Malmö stad har nu ansökt om femtio [övervaknings-]kameror som ska gå hela vägen till Möllevången. Och enda anledningen är att man ska känna sig tryggare. Konstigt att de sätter kamerorna här på Möllan. Det finns ju mer slagsmål på Lilla Torg men där har det aldrig varit snack om att sätta kameror.

Även detta kan tolkas som att kategorier som ”tryggt” och ”otryggt” skapas utifrån en rådande diskursiv uppfattning, vilket får konsekvenser för politik och stadsplanering. Lilla Torg i centrum är tryggt medan Möllevången måste övervakas. Informanternas politiska arbete på Möllevången utgörs till stor del av ett motstånd mot de negativa bilder som finns av området, bilder som får politiska konsekvenser. Informanterna menar att invånarna på Möllevången själva måste få makt över hur området definieras och i denna process ingår även skapandet av en kollektiv identitet. Kampen om definitioner och makten att få representera Möllevången sker främst genom kulturella

motivation representeras ofta av arbetslöshet eller anställning som kräver minimal ansträngning.” (Wikipedia, 2007-01-05)

praktiker. En dimension av Møllevångsfestivalen, som samtliga informanter var engagerade i under sommaren 2006, kan betraktas som en manifestation av den kollektiva identiteten både för folk på Møllevången och även utåt:

Anna: Det var uttalat från början att det skulle vara ett ideellt arbete, för det skulle visa på vilket ideellt engagemang det finns på Möllan. Alltså, mycket Möllan Pride på nått sätt.

I dessa citat finns två återkommande aspekter av informanternas förhållande till Møllevången. För det första vill samtliga informanter skapa en öppen plats, en tillgänglig plats som är öppen för skillnader. För det andra återkommer flera av informanterna till att Møllevången representerar icke-kommersialiserad kultur och berättar om kulturella praktiker som försvar mot en kommersialisering, något jag återkommer till senare.

4.3.1 Det offentliga rummet

David: Jag är helt fascinerad av att använda mer av offentliga platser än vi gör nu, vi är så rädda för vad som kommer hända om vi gör något utanför på gatan. Vi ser gatan som något där man kan förflytta sig från en punkt till en annan med skor eller bil. Men jag tycker att gatorna borde vara mer explosiva än så.

Intervjuare: Tror du att det är lättare att göra något med den offentliga platsen på Möllan än någon annan stans?

David: Ja. Eller nej, jag tror inte att det är lättare... Det som är lättare är att du har mer folk här som är just i de spåren. Du hittar folk som är mer...de tänker i egna banor, i de banorna, i dina banor, här på Möllan.

Den viktigaste aspekten av Davids syn på det offentliga rummet tycks vara det *gemensamma*. Samtidigt blir det tydligt att förhållandet till gemensamma kollektiva handlingar inte är självklart. Davids tvekande svar på frågan om huruvida det är lättare att påverka det offentliga rummet på Møllevången kan kopplas samman med en syn på politiskt medvetande som en förutsättning för kollektivt politiskt handlande. Det tycks således vara interaktionen mellan människor som är viktigt i sammanhanget och inte platsen i sig. För att kunna utmana en rådande uppfattning om rummets möjligheter och framförallt begränsningar krävs kritiska begreppsliga ramar, något som formuleras i en kritisk miljö. I detta sammanhang kan vi betrakta Møllevången som en platspecifik rörelsekultur där rummets begränsningar ifrågasätts.

Maria: Människor har tagit över gatorna och är aktiva i sin stadsdel. Och eftersom det funkar så vet människor det och har tappat lite rädsla, vågar och jobbar kreativt...mycket kreativiteten. Jag brukar jonglera och ta en öl i Folkets Park men jag kan tänka mig att i Stockholm har man försökt rensa. Det ska se trevligt ut, trevligt ut för världen; Sverige är ett bra samhälle och har ingen problematik. Men alla länder gömmer ju sin problematik. Så det är folket här helt enkelt. Vi är envisa, vi tar gatorna, vi ber inte eller betalar tillstånd.

Informanterna talar om hur gatorna kan tas över med hjälp av kultur. Men att vara i det offentliga rummet och ta plats har också en politisk aspekt. Genom informanternas berättelser har jag kommit fram till att det dels tycks handla om att motverka en kommersialisering av kulturen på Möllevången och en kommersialisering av det offentliga rummet.

Martin: Utvecklingen är att Folkets Park drivs mer och mer kommersiellt. Det började kanske egentligen med Cuba Café...nu har stockholmsklubben Debaser tagit över Inkonsts gamla lokaler.

Folkets Park har tidigare varit en plats för folklig (arbetarklass-) kultur. Nu menar flera av informanterna att Folkets Park styrs i en annan riktning, bort från folket mot större kommersiella arrangemang. Jag menar dock att konflikten inte enbart handlar om en kamp mot kommersialisering och privatisering. Att en plats är fri från privata ägarintressen innebär inte att den som offentlig plats är öppen och tillgänglig för alla. Genom stadsplanering och kommunala beslut ges det offentliga rummet allt oftare fasta ramar och gränser. Informanterna försöker påverka denna politiska definition av vilka platser som är offentliga genom att styra hur dessa platser fixeras, d.v.s. att stabilisera det offentliga inslaget i Folkets Park, på torget eller på Simrishamnsgatan där man just nu arbetar för att det ska bli bilfritt och ”öppet”. Paradoxen är att just genom att inkludera vissa platser som forum för offentlighet, dialog och inflytande, exkluderas andra platser och människor. (Raattamaa, 2005.)

Maria berättar om hur hon länge arbetat för att skapa en mötesplats, en lokal, för politiska föreningar och kulturföreningar i området:

Vi var massor med olika grupper, hela hippierörelsen, och technorörelsen, och alla konstnärer som jobbade här. Och sen kom anarkisterna. Jag menar den nya inriktningen som har skett de senaste åren...mycket med feminismen och aktioner, mycket punk, och du vet, separatistfeministerna. Och det var invandrarföreningar. Så det blev en hel sallad av det. Och vi gjorde en förening, Krafthuset.

Men Krafthuset kom att präglas av konflikter, främst mellan anarkistiska separatistfeminister och andra grupper i huset, enligt Maria. Hon berättar:

Så tillslut så lämnade jag för det var ingen som kämpade för lokalen, de bara kritiserade varandra och det blev som en maktkamp. Man skulle äga lokalen.

Maria menar att detta var en konfliktfylld process som föreningarna var tvungna att gå igenom för att skapa Aktivitetshuset som finns idag och som enligt Maria fungerar som ”en plats för alternativa rörelser som känner att de inte kan komma fram i samhället”.

Maria menar att problemet som uppstod i samband med Krafthuset var att ingen längre arbetade *för lokalen*. Flera av informanterna talar på ett liknande sätt om politiskt samarbete på Möllevången.

David berättar om meningsskiljaktigheter inom Glassfabriken när det gäller huruvida kulturella aktiviteter eller politiska manifestationer ska få mest utrymme, och han menar att det är medlemmarnas samarbete *inom* föreningen som är viktigast. Martin berättar om hur Møllevångsfestivalens största triumf var att det har skapat ett fortsatt samarbete mellan olika grupper och om hur alla ställde upp för Møllevången och festivalen. Oavsett om det här handlar om en specifik plats på Møllevången, eller området som sådant, ingår det ständigt konflikter kring hur lokalen, platsen, området och samarbetets *syfte* ska definieras. Hur feministiskt skulle Krafthuset vara? Hur vänsteraktivistiskt ska Glassfabriken vara? Och hur ska Møllevången definieras så att de politiska rörelser som finns där vet begränsningar och möjligheter med ett samarbete inom ramarna för denna plats?

4.4 Skillnader, Motsättningar och Ambivalens

Møllevången är således ingen enhetlig plats. Rummet förändras ständigt och gentrifieringen har lett till att detta sker på nya sätt, men inte jämnt fördelat över hela stadsdelen:

Anna: Jag tycker inte att det är någon slump att nöjesstrippen på Bergsgatan har vuxit som den har gjort. Det gamla Mazetti-kvarteret har på något sätt blivit den lite finare sidan av Bergsgatan.

Anna betraktar alternativkultur som ett motstånd mot gentrifieringen på Møllevången och hon talar i detta sammanhang om politik och kultur parallellt.

Intervjuare: Tror du att Tomboy har betytt någonting utöver de här fredagskvällarna när folk är där?

Anna: Ja, jag tror det. Vi insåg att det här är ju egentligen på sitt sätt ett politiskt projekt, ett statement att det går att göra saker ideellt. Det går att skapa öppna rum...för subkultur eller vad man nu ska kalla det för.

Anna är kritisk mot gay-rörelsen som hon har svårt att identifiera sig med. Under ett föredrag om HBT-rörelsens historia i samband med intervjun ifrågasatte Anna det sätt på vilket schlager och kändisskap har kommit att representera gay-kulturen i media. Hon menar att kulturen på Møllevången är mer öppen.

Anna: Jag vet inte om jag skulle säga att jag arbetar sexualpolitiskt nu. Det gör jag kanske i en liten del genom att vara med och skapa mötesplats och forum liksom. Det var jävligt roligt med Tomboy för det tog ju inte lång tid innan alla schlager-flatorna kom dit. Då har man lyckats med någonting.

Gay/queer/HBT-rörelsen har förknippats med det politiska skapandet av identiteter eftersom det både syftar till att upphäva begränsande kategorier, samtidigt som kategorier som "gay" eller

”queer” är viktigt för rörelsens identitet och politiska praktiker (Gamson, 2003:335ff). Jag tolkar Annas resonemang som att det Møllevången representerar, d.v.s. öppenhet och alternativkultur, används av henne för att reflektera över signifikanta andra, grupper, rörelser och kultur som hon identifierar sig med. Genom Møllevången och vad platsen representerar förändras hennes förhållningssätt till gay-kulturen, och hon påverkar samtidigt gay-kulturen genom sitt engagemang på Møllevången där hon hittar alternativa sätt att identifiera sig med den.

Anna berättar att hon har blivit mer medveten om stadsdelen och dess betydelse för henne sedan gentrifieringen började synas. Det finns en intressant spänning i hur informanterna ibland använder Møllevången som en viktig del i deras identitet, medan de ibland konstruerar sin identitet i motsättning till platsen. När vi under intervjun talar om Møllevångens förändring och orsakerna till de problem som kan uppkomma säger Anna:

Nu låter jag som vilken rasbiolog som helst, det här med ”man ska inte blanda folk”, inte för fort i alla fall. [...] Kanske är det lite det jag reagerar på när jag säger det här med folk som kommer utifrån, men som på nått sätt kanske...det är lite Ibiza-varning över det hela. Jag tror du förstår vad jag menar. Man kommer till ett ställe där man inte är hemma och där man nästan kan vara lite föraktfull mot folk som bor där.

Jag tolkar det som att Anna anser att det är ett problem att folk inte förstår, eller försöker förstå, att Møllevången representerar ”något annat”. Öppenheten på Møllevången är således något som måste skyddas mot intrång och från att utnyttjas.

Annas förhållningssätt anpassas inte till omgivningen, utan förändringar kan istället väcka ett motstånd. Trots att det finns stora likheter i hur informanterna tolkar förändringarna på Møllevången har jag funnit skillnader i vilka konsekvenser som betonas. Maria talar t.ex. om hur gentrifieringen har olika konsekvenser för olika grupper:

Allting blir så fräscht och fint, men det känns lite som om vi är på väg till det här med att man gömmer undan människorna. Människor lever på gatan, människor tigger på gatorna, man ljuger om antalet hemlösa i tidningar.

Maria engagerar sig i att hjälpa de som utesluts från Møllevången på grund av de höjda kostnaderna som gentrifieringen leder till. Maria pekar på konflikter inom Møllevången och menar att det kan vara ett problem när föreningar som kommer utifrån inte ser den sociala strukturen på Møllevången, utan istället koncentrerar sig på att påverka värderingar och den politiska identiteten. Angående julmarknaden som planeras på Simrishamnsgatan säger Maria:

Man måste ha julmarknad där man inte säger att det bara ska vara rättvisemärkning eller veganskt, utan jag tror att de som bor i stadsdelen, utländska familjer eller vanliga Svenssons, de ska kunna vara med och genom att man också har veganmat och rättvisemärkt, det är då man blir påverkad, men inte genom att stänga ute andra: såhär tycker vi och så här måste det vara, inte annars.

Jag upplever att skillnaderna mellan informanterna till stor del kan förklaras av deras respektive politiska identiteter som präglas av hur de uppfattar sin position. Maria säger:

När jag jobbar för andra så jobbar jag för mig såklart, det har du förstått va? Att jag är bostadslös och allt det...jag jobbar för mig själv också.

Samtliga informanter talar om behovet av kontinuitet i engagemanget på Möllevången. Martin berättar mycket om samarbetet med kommunen och behovet av stabila nätverk. I samband med att Martin talar om Trygga Möllan säger han:

Vi känner att kommunen pumpar in pengar i ett eget projekt där vi redan har funnits och drivit verksamhet. [...] Vi känner att Möllevångsgruppen är något som kommunen borde stödja för annars finns det ju en risk att krafterna försvinner och så kanske Möllevångsgruppen helt stagnerar.

Samtidigt är inte förhållandet mellan ett ideellt gräsrotsengagemang och kontinuitet helt oproblematiserat för informanterna. Rörelser som får starkt gehör i det etablerade samhället har svårare att upprätthålla en specifik identitet och riskerar att försvinna då deras idéer institutionaliseras (Eyerman&Jamison, 1991:8). Informanternas önskan om en kontinuitet i engagemanget innebär till viss del en vilja att skapa stabila strukturer som möjliggör inflytande och engagemang, en alternativ typ av institutionalisering.¹³ Martin menar också att stöd från etablerade institutioner, som kommunen, är viktigt, men flera informanter uttrycker även en frustration över hur de begränsas av ett sådant samarbete. Spänningen mellan kontinuitet och snabba förändringar hänger samman med den spänning som finns mellan inflytande i institutionella maktorgan och en vilja att upprätthålla en specifik kollektiv identitet. Maria menar t.ex. att Aktivitetshuset idag fungerar eftersom att de kan verka oberoende genom egen finansiering, samtidigt som politikerna upplever att detta är provocerande.

David säger att det är lättare att få till stånd engagemang på Möllevången eftersom det finns många som ”tänker i dina banor”.¹⁴ Samtidigt problematiserar han detta:

Den politiska kampen är ingenting som jag har bara nu när jag är ung och vill, men det känns lite så här [på Möllevången]. Att det är en slags mode-fas för vissa. ”Nu blir jag typ såhär vänsteraktivist”, eller ”äh, nu är jag revolutionär och går med i miljöpartiets demonstrationer”. Men sen försvinner det du vet.

¹³ Detta kan jämföras med begreppet ”deliberativ demokrati” som har utvecklats av Jürgen Habermas i linje med hans idéer kring kommunikativ rationalitet och behovet av överläggningar kring anspråk på sanning och kraven att lösa in dessa anspråk. (se t.ex. Habermas, 1995)

¹⁴ Se 4.3.1 ovan

Detta kan även kopplas till diskussionen om skapandet av en kollektiv politisk identitet som ett mål i sig. David tycks mena att identitetsskapande inte är tillräckligt för social förändring. Detta tycks också kunna kopplas till gentrifieringen och förändringen av Møllevången. Att Møllevången förknippas med en viss politisk identitet kan vara en del i denna process, en anledning till att vissa människor flyttar till Møllevången, och samtidigt en orsak till att politiska praktiker blir instabila och tillfälliga. För David, precis som för Anna och Maria, är tillhörigheten viktig.

Denna tillhörighet kan dock också vara ambivalent. David är uppvuxen i Södra Innerstaden och talar om detta som en plats han identifierar sig med, men förändringen av Møllevången gör också att socialt utsatta områden som Seved/Sofielund skiljs från Møllevången i hans berättelser. Som jag tidigare beskrev i kapitel 4.1. utgör Glassfabriken en stor del av det politiska engagemang som representerar Møllevången och det är detta sammanhang jag tolkar nedanstående citat:

David: Glassfabriken hade en stor variation av aktiviteter men det var en ganska begränsad krets...eller kanske inte begränsad...men den var ändå begränsad för det var ändå bara studenter, medelklass, svensk, och jag tänkte shit, var är alla blattar och alla de ungdomar som bor i Seved? De kommer aldrig hit, jag ser aldrig dem, var är alla arbetslösa invandrare? Så jag började rikta in mig på att ha en mer uppsökande verksamhet. När det gäller Södra Innerstaden och områden som vi ansåg vara socialt utsatta, eller som jag ansåg var socialt utsatta, där jag hade växt upp och så. [...] Jag har en grupp romska ungdomar [genom ungdomsprojektet på Seved, min anm.]. Jag tog med dem på Glassfabriken en gång. Och jag har aldrig sett dem rädda innan, de är ganska kaxiga, men de var jätterädda och ville gå därifrån. De var jätterädda för att det var så svenskt där inne. De kände sig helt otrygga för att de tittade på dem och sånt.

David tvekar i intervjun om att tala om Glassfabrikens krets som begränsad, men i berättelsen blir det ändå tydligt att han anser att den är det. Jag tolkar David som att han upplever rörelsekulturen på Møllevången som öppen och anti-rasistisk, men att han samtidigt upplever hur exkluderande strukturer verkar även där. I detta sammanhang talar David både om klass och etnicitet. På samma sätt upprepar Anna, Martin och Maria att Møllevången är, och bör förbli, en ”öppen” plats, samtidigt som de reflekterar över att Møllevången måste respekteras.

När informanterna vill förklara vad Møllevången är, och vad som bör respekteras, är det viktigt att se hur området representerar olika saker för de olika informanterna. När de menar att Møllevången ska respekteras talar de egentligen om specifika sociala identiteter som får utrymme på Møllevången. I informanternas berättelser betraktas Møllevången som en motvikt mot det övriga samhällets exkluderande normalitet, där grupper som de själva tillhör, eller som de engagerar sig för, marginaliseras eller utesluts.

5 Avslutande diskussion

Teorier kring nya sociala rörelser och kollektiva identiteter är mycket användbara i analysen av hur det politiska engagemanget ser ut på Møllevången, framförallt genom att det uppmärksammar informanternas *medvetna* identitetsskapande praktiker. Att reflektera över skapandet av politiska identiteter bland aktivister *på en specifik plats* har bidragit till att komplexiteten i dessa processer lyfts fram. Samtidigt anser jag också att detta partikularistiska förhållningssätt bidrar till en förståelse för individers ansträngningar att förändra sin omgivning.

Jag har visat hur Møllevångens rörelsekultur kan påverka politiska identiteter på *olika* sätt. Gay/queer/hbt-rörelsen har förknippats med just politiskt identitetsskapande för att förändra normer och upphäva begränsande kategorier, men även för erkännandet av olika kategorier i det etablerade samhället. I detta sammanhang kan Møllevången utgöra en möjlig plattform för en diskussion om vad en gay/queer/hbt-identitet kan innebära utanför ramarna för etablerade normer, d.v.s. påvisa *olika* diskurser som verkar *specifikt* i tid och rum och påverkar konstruktionen av sexualitet. Annas berättelser visar exempelvis på betydelsen av klass för hur olika identiteter inkluderas i samhället.

Ingen av mina informanter har i någon större utsträckning problematiserat kön och en feministisk identitet i förhållande till Møllevången. I Marias berättelse om separatistiska feminister i Krafthuset blir det dock tydligt att politiska ståndpunkter som utgår från fasta kategorier som ”kvinnor” kan upplevas som problematiska i en rörelsekultur där samarbetet och ”öppenheten” betraktas som grundläggande.

När det gäller miljöpolitik är det tydligt hur miljörörelsen till stor del utgår från en diskussion kring just förhållandet mellan lokalt och globalt. För Martin utgör Møllevången en självklar plattform för skapandet av en miljövänlig politisk identitet och livsstil.

Møllevången är intressant när det gäller politiska identiteter som utgår ifrån klass. Former för underordning och överordning, samt informanternas olika definitioner av sociala klassrelationer, visar hur strukturer verkar specifikt i rummet. Framförallt menar jag att informanternas upplevelser av gentrifieringen på Møllevången visar på spänningar mellan globala, nationella och lokala processer, samt olika intressen och konflikter som kan uppkomma mellan olika grupper på den specifika platsen. Dessa konflikter kan också relateras till etnicitet, då grupper som exkluderas främst beskrivs av Maria och David som invandrargrupper.

Samtidigt räcker inte teorierna kring nya sociala rörelser för en fullständig förståelse av aktivisternas skapande av en politisk identitet på Møllevången. Flera av informanterna talar om klasstillhörighet och det är tydligt i deras berättelser att detta är något som begränsar identitetsskapandet. Ett gentrifierat Møllevången blir då en exkluderande plats, en plats som inkluderar *andra* grupper från andra samhällsklasser.

Även kampen för en tillgänglig alternativkultur utgår främst från klass, i ett motstånd mot den skenbara valfriheten och mångfalden som gentrifieringen kommer att symbolisera. När det gäller andra sociala kategorier som begränsar möjligheterna till ett fritt identitetsskapande blir inre motsättningar och intressekonflikter tydliga, exempelvis genom Davids och Marias berättelser om hur rasifierade grupper utesluts från olika rum och identitetsskapande praktiker på Møllevången.

Det var min förhoppning att under intervjuerna finna en relation, kanske en spänning, mellan informanternas politiska praktiker på och utanför Møllevången. Det visade sig dock att mina informanter främst är lokalt engagerade, att detta åtminstone utgör en stor del av deras politiska identitet och även att det var detta engagemang de ville berätta om under intervjuerna. Jag tror att detta kan kopplas till den enorma diplomati som krävs för att skapa samarbete och förståelse mellan olika grupper och sociala rörelser som finns på Møllevången. Det krävs försiktighet i användandet av kategorier och hävdandet av särskilda lojaliteter. Mina informanter är till viss del alla kulturarbetare i Møllevångens rörelsekultur, de är konservatorer, kritiker och samordnare. De försöker skapa en kontinuitet i tillfälliga nätverk, manifestationer och aktioner. Aktivisterna utgör delar av urbana sociala rörelser, rörelser där skapandet av en identitet är viktigt. Men platsbundenheten erbjuder även ett annat perspektiv. På Møllevången vill informanterna skapa en annan normalitet, en normalitet som är inkluderande för grupper som utesluts eller marginaliseras i det övriga samhället. En av de spänningar som framstår som mest betydelsefulla här är mellan ”öppenhet” och institutionalisering, mellan ett perspektiv som talar om total mångfald av erfarenheter och identiteter och ett perspektiv där behovet av inkluderande gränser lyfts fram. Detta kan även utgöra spänningen mellan ett senmodernt perspektiv, där förändringen bejakas genom reflexiviteten, och ett modernt projekt där informanterna faktiskt vill skapa nya ramar för sociala relationer och hur världen bör uppfattas. Denna spänning blir även tydlig i rummet. Informanterna talar om att användandet av platser på Møllevången måste utgå från ”folket”, samtidigt som nya platser definieras som ”öppna” eller offentliga genom specifika arrangemang och aktiviteter, vilket skapar nya gränser.

Trots att informanterna, genom sina individuella politiska identiteter, blir uppmärksammade på *olika* exkluderande strukturer, har de det gemensamt att de vill sätta nya gränser för vad som ska

utgöra normen. Det politiska utgörs av att definiera detta projekt, dess konflikter och spänningar, vilket informanterna inte redogör för under intervjuerna. Här finns således en inkonsekvens mellan tal och praktik i informanternas berättelser.

Oavsett hur den globala kapitalismen påverkar Möllevången finner jag att David Harveys resonemang kring lokala nya sociala rörelser är relevant i analysen. De konflikter som skapandet av en ny normalitet på Möllevången ställs inför formuleras inte. Många gånger finner informanterna att deras gemensamma politiska praktiker väcker motstånd och i deras berättelser är detta främst från kommunen. Samtidigt använder informanterna inte *explicit* en analys av det omgivande samhället för att förklara dessa intressekonflikter. Jag har även visat på spänningar mellan olika positioner på Möllevången när det gäller definitionen av en inkluderande normalitet, men inte heller dessa konflikter analyserar informanterna vidare. Reflexiviteten kan på så sätt verka begränsad, och samtidigt *begränsande för möjligheten till social förändring*. I Harveys tolkning kan detta relateras till att det lokala begränsar en förståelse för grundläggande processer som skapar maktförhållanden. Genom att istället utgå ifrån Stoltz argumentation kring betydelsen av *erkännandet* av intressekonflikter kan informanternas politiska projekt betraktas annorlunda. För att överordning och underordning även på Möllevången ska kunna problematiseras måste syftet med det politiska projektet definieras. Även på Möllevången står nämligen intressen emot varandra och till viss del handlar det om att konkretisera ”vem som tycker som vi”, vem som har samma uppfattning om vad Möllevången bör vara. I detta perspektiv måste den ”öppenhet” informanterna talar om förtydligas i förhållande till deras skilda positioner för att lokalt samarbete mellan olika sociala rörelser och politiska identiteter ska kunna bidra till sociala förändringar.

6 Referenser

- Bergsmark, Stefan, 2005, *Rapporter från ställen jag brukar hänga på*, Federativ, Malmö
- De Beauvoir, Simone, 2003, *Det Andra Könet*, Nordstedts Förlag, Stockholm
- Callinicos, Alex, 2005, *Social Theory – An Introduction*, Polity Press, Oxford
- Eyerman, Ron & Jamison, Andrew, 1991, *Social Movements – A Cognitive Approach*, Polity Press, Padstow
- Eriksen, Erik Oddvar & Weigård, Jarle. 2000. ”Begreppet kommunikativt handlande” p. 53-57 in *Habermas politiska teori*. Lund: studentlitteratur.
- Foucault, Michel, 1993, *Diskursens Ordning*, Brutus Östlings Bokförlag, Stockholm
- Gamson, Joshua, 2004, “The Dilemmas of Identity Politics”, p. 335-345 in Goodwin, Jeff, Jasper, James M. (ed.), *The Social Movement Reader*, Blackwell Publishing, Cornwall
- Greenwood Davydd J. & Levin Morten, 1998, *Introduction to Action Research*, Sage Publications, London
- Habermas, Jürgen, 1995, *Kommunikativt Handlande – Texter om Språk, Rationalitet och Samhälle*, Bokförlaget Daidalos, Göteborg
- Hall, Stuart, 1993, *Rasism som Ideologisk Diskurs*, i Häften för Kritiska Studier, nr. 3
- Hall, Stuart, 2003, *Representation - Cultural representation and signifying practices*, Sage Publications, Glasgow
- Hartsock, Nancy, 1997, “The Feminist Standpoint – Developing the Ground for a Specifically Feminist Historical Materialism”, p. 216-240 in Nicholson, Linda (ed), *The Second Wave – A Reader in Feminist Theory*, Routledge, New York
- Harvey, David, 1989, *The Condition of Post- Modernity: An inquiry into the Origins of Cultural Change*, Basil Blackwell, Oxford
- Hertzberg, Fredrik, 2003, *Gräsrotsbyråkrati och Normativ Svensket – Hur Arbetsförmedlare Förstår en Etniskt Segregerad Arbetsmarknad*, in *Arbetsliv i Omvandling*, nr 7, Arbetslivsinstitutet, Stockholm
- Holmberg, Carin, 1995, *Det Kallas Kärlek: en socialpsykologisk studie om kvinnors underordning och mäns överordning bland unga jämställda par*, Månocket, Stockholm

Kincheloe, Joe, McLaren, Peter, 2003, "Rethinking Critical Theory and Qualitative Research", in Denzin, Norman K, Lincoln, Yvonna S. (ed), *The Landscape of Qualitative Research – Theories and Issues*, Sage Publications, California

Knox, Paul, Pinch, Steven, 2006, *Urban Social Geography – An Introduction*, Pearsons Education Limited, Gosport

Kumar, Krishan, 2005, *From Post-Industrial to Post-Modern Society*, Blackwell Publishing, Bodmin, Cornwall

Lees, Loretta, 2004, "The Emancipatory City: Urban (Re)visions", p. 3-20 in *The Emancipatory City: Paradoxes and Possibilities?* Lees, Loretta (ed), Sage, London

Liedholm, Marianne, 1999, "Kvalitativ Metod i Olika Design – en jämförelse", in Sjöberg, Katarina (ed), *Mer än Kalla Fakta – Kvalitativ forskning i praktiken*, Studentlitteratur, Lund

McCarthy John D., Zald, Mayer N, 2004, "Social Movement Organization", in Goodwin, Jeff, Jasper, James M.(ed), *The Social Movement Reader*, Blackwell Publishing, Cornwall

Mulinari, Diana, 1999, "Vi tar väl kvalitativ metod – det är så lätt", p. 36-57 in Sjöberg, Katarina (ed), *Mer än Kalla Fakta – Kvalitativ forskning i praktiken*, Studentlitteratur, Lund

Olesen, Virginia L, 2003, "Feminisms and Qualitative Research At and Into the Millenium" 332-398 in Denzin, Norman K, Lincoln, Yvonna S. (ed), *The Landscape of Qualitative Research – Theories and Issues*, Sage Publications, California

Raattamaa, Lars Mikael, 2005, "Den Offentliga Klassen", p. 112-119 in *Fronesis*, nr. 18 (Staden), Fronesis, Bohus

Ritzer, George, Goodman, Douglas J., 2004, *Sociological Theory*, McGraw-Hill, New York

Said, Edward W., 1978, *Orientalism*, Routledge & Kegan Paul, London

Smith, Dorothy, 1990, *The Conceptual Practices of Power: A Feminist Sociology of Knowledge*, Northeastern University Press, Boston

Thörn, Håkan, 1997a, *Modernitet, Sociologi och Sociala Rörelser*, Göteborgs Universitet

Thörn, Håkan, 1997b, *Rörelser i det Moderna – Politik, Modernitet och Kollektiv Identitet i Europa 1789-1989*, Tiden Athena, Falun

Thörn, Håkan, 2002, "Nya Sociala Rörelser och Politikens Globalisering", p. 21-64 in Amnå, Erik, Ilshammar, Lars (ed), *Den Gränslösa Medborgaren – en antologi om en möjlig dialog*, Agora, Bjärnum

Widerberg, Karin, 2002, *Kvalitativ Forskning i Praktiken*, Studentlitteratur, Lund

Qvarnström, Niklas, 2001, *Memento Malmö*, No Fun, Malmö

Glassfabrikens hemsida, nedladdat 2006-12-10,
<http://www.glassfabriken.net/index.php?menuitem=beskrivning>

Malmö Stads Hemsida, nedladdat 2006-10-31,
<http://www.malmo.se/stadsdelar/sodrainnerstaden/faktaomsodrainnerstaden.4.33aee30d103b8f15916800048009.html>

Malmö Kommunala Bostadsbolags hemsida, nedladdat 2006-12-10,
<http://www.mkbfastighet.se/templates/AreaMap.aspx?id=4087>

Wikipedia, den fria encyklopedin, Sökord: ”slacker”, nedladdat: 2007-01-05,
<http://sv.wikipedia.org/wiki/Slacker>